

Polskie Towarzystwo Onkologiczne
Zarząd Główny

Wrocław, 22 marca 2021 r.

STANOWISKO POLSKIEGO TOWARZYSTWA ONKOLOGICZNEGO W SPRAWIE OPODATKOWANIA WYROBÓW TYTONIOWYCH I INNYCH CZYNNIKÓW SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA

Obserwowane od wielu lat trendy zachorowalności i umieralności z powodu nowotworów złośliwych w Polsce determinowane są zarówno strukturą wieku populacji, jak i poziomem narażenia polskiej populacji na czynniki rakotwórcze, w szczególności te występujące w dymie papierosowym i smogu. Palenie tytoniu lub bierny kontakt z dymem jest bezpośrednio związany z występowaniem 80% przypadków nowotworów płuca¹. U palaczy ryzyko zgonu wywołane rakiem płuca jest 30-krotnie większe niż u osób niepalących. Szczególnie niepokojący jest wpływ częstości palenia papierosów na trend występowania raka płuca w populacji kobiet. Zgodnie z danymi Krajowego Rejestru Nowotworów w 2018 roku po raz kolejny liczba kobiet, które zmarły z powodu raka płuca, przekroczyła liczbę kobiet, które zmarły z powodu raka piersi (o ponad 1180). KRN oszacował, że w roku 2020 było w Polsce 22 539 zachorowań na raka płuca (13 553 u mężczyzn i 8 986 u kobiet)². Warto zauważyć, że palacze są narażeni nie tylko na szereg nowotworów układu oddechowego. Dym papierosowy odpowiada także za występowanie raka regionu głowy i szyi (krtań), raka żołądka, raka pęcherza, raka jelita grubego, trzonu macicy, trzustki, raka nerki i białaczki szpikowej³. Palenie papierosów odpowiada za około 1/3 wszystkich nowotworów złośliwych.

Niestety pomimo prowadzonych działań prewencyjnych konsumpcja wyrobów tytoniowych nadal stanowi jedno z największych wyzwań zdrowia publicznego w Polsce. Najnowsze dane opublikowane w prestiżowym czasopiśmie naukowym *The Lancet* wskazują, że nasz kraj jest jednym z państw UE wykazujących najwyższe obciążenie zdrowotne społeczeństwa związane z użyciem wyrobów tytoniowych (na podstawie wskaźnika DALY – wyrażającego lata życia utracone wskutek przedwczesnej śmierci lub pogorszenia/utruty zdrowia w wyniku choroby odytoniowej).

Ostatnie dane Biura ds. Substancji Chemicznych wskazują, że prawie co czwarty dorosły Polak jest aktywnym konsumentem nikotyny (23,7%)⁴. Z najwyższym odsetkiem konsumentów

Polskie Towarzystwo Onkologiczne Zarząd Główny

nikotyny mamy obecnie do czynienia w najmłodszej grupie wiekowej – „palaczem” jest dziś blisko co trzecia osoba w przedziale 18 – 24 lata (32,1%)⁵. Niepokojące jest sięganie po papierosy przez osoby niepełnoletnie. Przeprowadzone przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny badanie PolNicoYouth pokazało, że ponad 37% nastolatków przyznaje się do palenia papierosów lub używania e-papierosów⁶. Jest to szczególnie niebezpieczne zjawisko, ponieważ właśnie w wieku młodzieńczym większość palaczy tytoniu rozpoczyna swój nałóg. Szczególnie niepokojący jest trend wzrostowy wśród młodych dziewcząt. W przyszłości pociągnie to za sobą katastrofalne skutki zdrowotne i ekonomiczne.

Na poziom zachorowalności na nowotwory złośliwe coraz większy wpływ ma zanieczyszczenie powietrza. Z najnowszych badań McGill University w Kanadzie wynika, że rocznie na całym świecie miliony ludzi przedwcześnie umierają z powodu różnych chorób, w tym nowotworów, wywołanych zanieczyszczeniem powietrza cząstkami PM_{2,5}. Obecnie, zalecany przez WHO poziom dopuszczalny dla pyłu PM_{2,5} jest przekraczany na obszarze całej Polski. Według raportu NIZP-PZH Oszacowana liczba przedwczesnych zgonów związanych z długookresowym narażeniem na pył PM_{2,5} w Polsce, obliczona z wykorzystaniem modeli europejskich oraz danych statystycznych, jest zbliżona do podawanych w raportach EEA. Udział przedwczesnych zgonów w zgonach ogółem w poszczególnych powiatach waha się w granicach od 6% do 18%⁷.

Wzrost zachorowań na nowotwory tytoniozależne lub wynikające z zanieczyszczenia powietrza oraz wysokie koszty nowoczesnych terapii przeciwnowotworowych będą implikowały dalszy wzrost wydatków NFZ na onkologię. W świetle powyższych danych Polskie Towarzystwo Onkologiczne stoi na stanowisko, że cena – poza konsekwentną społeczną edukacją prozdrowotną – powinna być jednym ze skutecznych sposobów ograniczenia dostępu do wyrobów tytoniowych oraz zawierających nikotynę. Ceny tych produktów są nadal niższe niż w Europie, konsumpcja rośnie, co zagraża zdrowiu i życiu Polaków. Podatki nakładane na produkty o udowodnionym szkodliwym wpływie na zdrowie, podobnie jak w przypadku akcyzy na wyroby alkoholowe lub tzw. opłaty cukrowej, powinny być powiązane z poziomem zawartości/emisji substancji toksycznych. Warty rozważenia jest wprowadzenie odpowiedniej stawki akcyzowej na wysokoemisyjne kotły i piece, przyczyniające się w znacznym stopniu do rakotwórczego smogu w Polsce. Przychody z tytułu dodatkowych przychodów podatkowych powinny być w określonej części przeznaczane na opiekę onkologiczną w ramach budżetu NFZ lub Funduszu Medycznego.

Polskie Towarzystwo Onkologiczne Zarząd Główny

Należy zaznaczyć, że optymalna polityka podatkowa państwa oprócz charakteru stricte fiskalnego powinna również kształtować prozdrowotne decyzje społeczeństwa związane z zakupem produktów szkodliwych dla zdrowia. Poprawa świadomości społeczeństwa w tym zakresie stanowi pilną potrzebę i powiązana jest bezpośrednio z prewencją nowotworów.

Dr hab. n. med. Adam Maciejczyk
Przewodniczący Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Onkologicznego

---

¹ Krajowy Rejestr Nowotworów, <http://onkologia.org.pl/palenie-tytoniu/>, (dostęp 10.03.2021 r.).

² Krajowy Rejestr Nowotworów, http://onkologia.org.pl/wp-content/uploads/Nowotwory_2018.pdf, (dostęp 10.03.2021 r.).

³ Krajowy Rejestr Nowotworów, <http://onkologia.org.pl/palenie-tytoniu/>, (dostęp 10.03.2021 r.).

⁴ Raport z badań ilościowych „Konsumpcja nikotyny” opracowany przez CBOS dla Biura do spraw Substancji Chemicznych, listopad 2020 r.

⁵ Ibidem.

⁶ Rekomendacje w zakresie ochrony dzieci i młodzieży przed konsekwencjami używania produktów nikotynowych, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny, Warszawa 2020, <https://www.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2020/12/Raport-koncowy-26.11.2020-1-po-G-i-po-M-2.pdf>, (dostęp 10.03.2021 r.).

⁷ Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania 2020, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny, Warszawa 2020.